

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI KALASTUSASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Pääasiallinen sisältö

Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että valtioneuvosto antaisi kalastuslain 33 §:n ja 97 a §:n nojalla asetuksen, joka sisältäisi säännökset pyyntiin asetettujen seisovien ja kiinteiden kalanpyydysten merkinnästä sekä kalastuksentralvojan koulutuksesta ja kokeesta. Kalastuslakia muutettiin edellä mainittujen säännösten osalta kalastuslain muuttamisesta annetulla lailla (270/2011), joka tuli voimaan 1.4.2012. Kalastusasetus tarkistettaisiin samalla sisällöllisesti sekä säädösviittausten osalta yhdenmukaiseksi edellä mainitun kalastuslain muuttamisesta annetun lain kanssa. Kalastusasetuksen 30 § esitetään lisäksi kumottavaksi, sillä se on sanamuodoltaan ristiriidassa lakimuutoksen (522/2009) yhteydessä kalastuslakiin säädetyin 73 §:n 2 momentin säännöksen kanssa.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 5 päivänä huhtikuuta 2012.

2. Nykytila

Laki kalastuslain muuttamisesta (270/2011) tuli voimaan 1. päivänä huhtikuuta 2012. Lain tarkoituksena on selkeyttää kalastuksentralvojan asemaa julkisen hallintotohtävän hoitajana. Voimaan tullut laki edellyttää kalastuksentralvojalta alan opetuskokonaisuuksien hallintaa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen järjestämän kokeen hyväksytyn suorittamisen. Lakiin sisältyy lisäksi uusia säännöksiä käytännön valvontatoiminnassa ilmenneiden toiminnallisten tarpeiden vuoksi. Vaikutuksiltaan laaja-alaisin näistä muutoksista on uudistettu 33 §:n säännös pyyntiin asetettujen kiinteiden ja seisovien pyydysten selvästi havaittavasta merkinnästä ja pyydysten varustamisesta pyydyksen asettajan yhteystiedoilla sekä kyseiseen pyynnin harjoittamiseen oikeuttavalla ja sen osoittavalla lupamerkillä.

Kalastuksentralvojalle ei 31.3.2012 saakka voimassa olleessa kalastuslain (286/1982) kalastuksentralvontaa koskevassa luvussa 13 ollut säädetty pätevyys- ja koulutusvaatimuksia. Kalastuksentralvojaksi voitiin asettaa henkilö, joka voimassa olevan kalastusasetuksen (1116/1982) 47 §:n mukaisesti vannoo valan tai antaa vastaavan vakuutuksen yleisessä alioikeudessa. Yhtenäisten koulutus- ja pätevyysvaatimusten puute on vaikuttanut käytännössä suoraan kalastuksentralvojen ammattitaitoon ja heidän kykyynsä selviytyä tehtävistään asianmukaisesti. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen vuonna 2006 (Dnro 785/4/04) ja apulaisoikeusoikeuskanslerin vuonna 2008 (Dnro 158/1/06) antamat ratkaisut edellyttivät kalastuksentralvojan aseman nykyistä tarkempaa perustuslain 124 §:n mukaista sääntelyä tehtävän hoitajan pätevyysvaatimusten ja kelpoisuusehtojen osalta.

Maaliskuun 2012 loppuun saakka voimassa olleen kalastuslain (286/1982) 33 §:n mukaan pyydykset oli varustettava selvillä merkeillä siten kuin asetuksella sääde-

tään, mikäli pyydykset voivat häiritä veneellä liikkumista tai muuta vesistön luvallista käyttöä. Voimassa olevan kalastusasetuksen (1116/1982) 16 §:n mukaan selvänä merkinä pidetään vähintään puolitoista metriä vedenpinnasta nousevaan salkoon kiinnitettyä neliönmuotoista vähintään 30 senttimetriä korkeaa ja leveää lippua. Säännökset eivät sisällä tarkempia määreitä, missä tilanteissa pyydyksen varustamista selvällä merkillä edellytetään, eikä pyydysten merkinnän vähimmäisvaatimuksista ole voimassa olevassa laissa säädetty.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on antaa tarkemmat määräykset lain (270/2011) 97 a §:ssä säädetystä kalastuksenvalvojan kokeen suorittamisesta ja koulutuksen sisällöstä sekä tarkentaa edellä mainitun lain 33 §:ssä säädettyä pyyntiin asetettujen kalanpyydysten selvästi havaittavaa merkintää. Laki (270/2011) sisältää lisäksi eräitä vähäisempiä muutoksia, jotka edellyttävät muutoksia voimassa olevaan kalastusasetukseen.

3.1 Kalastuksenvalvojan koulutus ja koe

Esityksessä ei säädettäisi tuntimääräistä opetussuunnitelmaa, vaan kalastuksenvalvojan koulutussisältöön kuuluvan aineellisen lainsäädännön sekä muiden opintoaiheiden tuntemus katsottaisiin edellytykseksi läpäistä laissa määritelty koe. Koulutuksen sisältö voitaisiin omaksua osallistumalla järjestettyyn koulutukseen tai itseopiskelulla. Lain (270/2011) 97 a §:n mukaan koulutuksen vaihtoehtona on muu riittävä perehtyneisyys kalastuksenvalvontaan, joka osoitetaan suorittamalla hyväksytysti kalastuksenvalvojan koe.

Kalastuksenvalvojan tehtäviin liittyy julkisen vallan käyttöä, jolloin tehtävää hoitavalta henkilöltä edellytetään sekä kalastuslainsäädännön että hallintolain mukaisten hyvää hallintoa koskevien perussäädösten hallintaa. Kalastuksenvalvojan tehtävässä toimivalta henkilöltä edellytetään myös asiakaspalvelutehtävässä tarvittavia taitoja sekä kalastuksenvalvontatoiminnassa harjoitettavan viranomaisten yhteistoiminnan tuntemista.

Esityksessä ei säädettäisi koulutuksen järjestäjistä, vaan koulutustahoina voisivat toimia esimerkiksi metsähallitus, kalatalousalan järjestöt, kalatalousoppilaitokset ja muutkin vastaavat rekisteröidyt alan toimijat, joilla on tiedolliset ja taidolliset valmiudet antaa kalatalousalaan kuuluvaa koulutusta. Maa- ja metsätalousvaliokunta piti mietinnössään kalastuksenvalvontaa koskevasta lakiesityksestä (MmVM 35/2010 vp) tärkeänä, että kalastuksenvalvojan koulutuksesta tulee luoda joustava ja helposti saatavissa oleva järjestelmä, jotta aktiivisilla, valvontaa jo suorittaneilla halukkailla on mahdollisimman matala kynnys päivittää tiedot kalastuslainsäädännöstä ja valvonnan suorittamisesta.

Lain (270/2011) mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus järjestää kalastuksenvalvojan kokeen. Kokeella viranomaisen varmistaisi kalastuksenvalvojan pätevyys- ja ammattitaitovaatimusten täyttymisen. Kokeen hyväksytyin suorittamisen jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hyväksyttävä kalastuksenvalvo-

jaksi hakeva, mikäli hakija täyttää myös muut lain 97 §:ssä määritellyt kelpoisuusvaatimukset.

3.2 Pyydysten merkintä

Seisova tai kiinteä pyydys tulisi esityksen mukaan aina merkitä yhdellä tai useammalla lippusalolla tai koholla sekä tarvittaessa välikoholla, ja jäältä kalastettaessa säädöksen mukaisella merkkisalolla. Pyydyksen merkitsemiselle asetetut vaatimukset olisivat suuremmat vesiliikenteen käyttämällä alueilla. Vastaavasti sellaisilla vesialueilla, joilla vesiliikennettä ei pääsääntöisesti harjoiteta eivätkä pyydykset haittaa vesistön muuta käyttöä, pyydysten merkitsemiselle asetetut vaatimukset olisivat vähäisemmät. Pyydysten selvästi havaittava merkitseminen on olennainen tekijä vesiliikenteen turvallisuuden varmistamisessa sekä vesiliikenteen aiheuttaman pyydyskalastukseen kohdistuva haitan ja vahingon minimoinnissa. Selvät vähimmäisvaatimukset pyydysten merkinnälle parantavat lisäksi kalastuksenvalvonnan toimintaedellytyksiä pyydyskalastuksen luvallisuuden ja laillisuuden valvonnassa.

Asetuksessa ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin kalanpyydysten varustamisesta pyydyksen asettajan nimi- ja yhteystiedoilla sekä kalastusoikeuden osoittavalla merkillä. Yhteystietojen merkitseminen pyydykseen mahdollistaisi pyydyksen asettajan selvittämisen ja mahdollisen yhteydenoton asettajaan mikäli valvonnan toimeenpano tai esimerkiksi jokin pyydykseen tai sen sijoitteluun liittyvä mahdollinen haitta tai vahinko sitä edellyttäisi. Pyydysten varustaminen ehdotetuilla tiedoilla ja lupamerkillä tehostaa lisäksi pyydyskalastuksen luvallisuus- ja laillisuusvalvontaa.

3.3 Muut muutokset

Esityksessä muutetaan myös kalastusasetuksen 47 – 49 §:n sisältö sekä kumotaan 50 § lain (270/2011) edellyttämien muutosten johdosta. Nykylainsäädännön sanamuotoon sisältyvän ristiriitaisuuden vuoksi kalastusasetuksen 30 § esitetään lisäksi kumottavaksi.

4. Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöviranomaisen tehtäväksi tulevan kalastuksenvalvojan kokeen järjestämisen arvioidaan lisäävän jonkin verran valtiolle koituvia kustannuksia. Asetusesitys toteutetaan kuitenkin kuluvan vuoden talousarvion ja valtiontalouden kehysten puitteissa. Lain (270/2011) ja ehdotetun asetuksen voimaantulovuosi 2012 muodostuisi kokeen järjestämisen osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta edellytettyjen resurssien painopistejankohdaksi. Uusien ammattitaitovaatimusten johdosta kalastuksenvalvojakoulutukseen ja kokeeseen osallistujat olisivat pääsääntöisesti jo nykyisin kalastuksenvalvojina toimivia henkilöitä. Uusimuotoisten ammattitaitovaatimusten hankkimiselle varatun siirtymäajan jälkeen koulutukseen hakeutuvien määrän arvioidaan vähentyvän selkeästi.

Kalastusviranomaisen tehtäviä asetusesitys lisää siirtymävaiheessa erityisesti kokeen suunnittelun, koesuoritusten tarkistamisen sekä kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen johdosta. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille vuoden 2012 toiminnalliseksi tulostavoitteeksi kalastuksenvalvontasäädösten toimeenpanon. Maa- ja metsätalousministeriö on myös nimittänyt epävirallisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kalatalousvirkamiehistä koostuvan työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin kokeen suunnittelu ja kokeen järjestämiseen sekä kalastuksenvalvojan hyväksymisprosessiin liittyvien tehtävien suunnittelu. Työ on asetusesityksen voimaantullessa pääosin valmistunut ja se on tehty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa virkatyönä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on antanut kalatalouden valtionapua saaville neuvontajärjestöille tulostavoitteiksi uusien säädösten toimeenpanoon liittyviä neuvontatehtäviä.

Koetta koskevan ratkaisun ja kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus perisi maksun. Maksun perimiseen sovellettaisiin valtion maksuperustelakia (150/1992). Maksun suuruus muodostuisi 50 – 100 euron suuruiseksi pohjautuen päätöksen määrämuotoisuuteen. Koetta koskevasta hylkäävästä ratkaisusta perittäisiin edellä esitettyä hyväksymispäätöstä alhaisempi maksu. Kalastuksenvalvojaksi hyväksymistä koskevien maksujen perimiseksi tullaan valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksullisista asetuksista (1538/2011) tekemään tarvittavat muutokset.

Myös kalastuksenvalvojan koulutusta koskevan kysynnän ja koulutuksen järjestämisen osalta ensimmäinen vuosi olisi todennäköisesti kiireellisin ajankohta. Koulutukseen osallistuville aiheutuu jonkin verran taloudellisia kustannuksia laissa säädetyn ammattitaidon hankkimisesta. Näitä voidaan kuitenkin pitää kokonaisuutena tarkastellen vähäisinä. Maa- ja metsätalousministeriö on valinnut kalastuksenvalvonnan yhdeksi kalastuksenhoitomaksuvarojen (mom. 30.40.51) painopistealueeksi harkinnanvaraisten hankevarojen osalta vuonna 2012 uuteen järjestelmään siirtymisen helpottamiseksi. Määrärahoja voidaan kohdentaa kalastuksenvalvontaa koskeviin hankkeisiin kalastuslain, valtionavustuslain ja käytettävissä olevien määrärahojen määrittelyssä puitteissa. Siirtymäajan mahdollisia puitehankkeita lukuun ottamatta kalastuksenvalvojen koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia ei ole tarkoitus kattaa julkisin varoin, vaan koulutukseen osallistujat tai heidät tehtävään valtuuttavat tahot vastaisivat pääosin itse koulutuksen järjestäjien perimistä maksuista sekä kokeen suorittamisesta koituvista kustannuksista.

Uudet merkintävaatimukset edellyttävät pyydysten kohomerkkien korvaamista lippusalkomerkinä vesiliikennealueilla. Uusien merkintävaatimusten aiheuttamat mahdolliset lisäkustannukset kohdistuvat lähinnä sellaisiin ns. mökkikalastajiin, jotka harjoittavat pyydyskalastusta vesiliikennealueiksi määritettävillä vesialueilla. Ammattikalastajien jo nykyisin käyttämät pyydysmerkit täyttävät pääosin uudet merkintävaatimukset. Kaupalliset uusien merkintäsäännösten vaatimukset täyttävät lippusalkomerkit maksavat tyypillisesti 10 – 20 euroa kappaleelta. Uusien lippusalkomerkkien hankinnasta vapaa-ajan kalastajalle koituvia mahdollisia lisäkustannuksia voidaan pitää melko vähäisinä pyyntivälineiden muihin kustannuksiin nähden.

Kalastuksenvalvojan kortin ja tunnusten arvioidaan maksavan 10 – 15 euroa kalastuksenvalvojaa kohden. Lakiuudistusta seuraavien kahden vuoden aikana kalastuksenvalvojaksi hakeutuvien määräksi on arvioitu 1 500 – 2 000 henkilöä. Tähän arvi-

oon perustuen korttien ja tunnusten kustannusarvioksi saadaan yhteensä 15 000 – 30 000 euroa edellä mainitun siirtymävaiheen aikana. Korttien ja tunnusten kustannukset on tarkoitus kattaa valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti yhdessä kalastuksentralvojan hyväksymisestä perittävien kustannusten kanssa.

4.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Asetusesitys on osa kalastuslain muuttamisesta annetun lain (270/2011) toimeenpanoa. Kalastuksentralvojan hyväksytyksi tuleminen ehtojen lisääntymisellä, muun muassa kokeen hyväksytyllä suorittamisella, tavoitteellaan kalastuksentralvojen ammattitaidon kohentamista, minkä odotetaan parantavan valvonnan kohteena olevien kansalaisten yhdenvertaisuutta. Esityksen arvioidaan parantavan kalastuksentralvojen ja kalastuksentralvontatoimen yleistä asemaa kalastuslain, kalastusasetuksen sekä Suomen rajavesiä koskevien valtiosopimusten sisältämien säädösten noudattamisen varmistamisessa. Kalanpyydysten merkintätapojen uudistaminen lisää muiden vesienkäyttäjien sekä vesiliikenteen turvallisuutta, vähentää pyydyskalastukseen kohdistuvan vesiliikenteen aiheuttaman haitan ja vahingon määrää sekä antaa kalastuksentralvonnalle paremmat toimintaedellytykset pyydyskalastuksen luvallisuuden ja laillisuuden valvonnassa.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä kalastuslain kokonaisuudistuksen työryhmän (MMM022:00/2008) alaisen valvontajaoston kanssa. Esityksestä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Kalatalouden Keskusliitto ry:ltä, Kivikangas Oy:ltä, liikenteen turvallisuusvirasto TraFilta, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry:ltä, Metsähallitukselta, Natur och Miljö r.f.:lta, Nippon Verkko Oy:ltä, Poliisihallitukselta, Rajavartiolaitokselta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Saamelaiskäräjiltä, Suomen Ammattikalastajaliitto ry:ltä, Suomen Kalastusopaskilta ry:ltä, Suomen Kuntaliitolta, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Suomen rannikon kalastuksentralvojat ry:ltä, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:ltä, Suomen Veneilyliitto ry:ltä, Suomen ympäristökeskukselta, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundilta, Tullihallitukselta, Turun ammattikorkeakoululta ja WWF Suomelta. Lausuntopyyntöissä mainittiin lisäksi, että lausuntoja voivat antaa myös muut kuin jakelussa mainitut tahot.

Lausuntoja saatiin yhteensä 42 kappaletta. Lausunnoissa esiin tuotujen seikkojen johdosta esitykseen tehtiin lukuisia tarkistuksia koskien erityisesti pyydysten selvästi havaittavaa merkintää. Ehdotettua pyydysten merkintää koskevaa sääntelyä pidettiin useissa lausunnoissa moniportaisena ja vaikeaselkoisena. Lausunnoissa tuotiin esille tarve vähentää annettuja pyydysmerkkivaihtoehtoja ja yhtenäistää merkintätapoja. Useissa lausunnoissa esitettiin, että pyydysmerkkien havaittavuus tulisi olla yhtä selvä niin väyläalueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä kuin myös muilla vesialueilla, joilla vesiliikennettä harjoitetaan. Useat lausunnonantajat pitivät myös tärkeänä välttää liiallisia pyydysten merkintävaatimuksia sellaisilla vesialueilla, joilla vesiliikennettä ei pääsääntöisesti harjoiteta ja kun pyydykset eivät haittaa vesistön muuta

käyttöä. Lausunnonantajien esitysten mukaisesti asetusesitystä tarkistettiin yhdenmukaistamalla pyydysmerkkien valikoimaa ja muuttamalla pyydysmerkkien käyttötapaa lähemmäksi vakiintuneita käytäntöjä.

Lausunnonantajat esittivät varsin erilaisia näkemyksiä seisovien pohjapyydysten perusmerkinnästä vesiliikennealueilla. Poliisihallituksen, Metsähallituksen sekä useiden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lausuntojen mukaan pohjaverkkojen ja vastaavien seisovien pyydysten merkitsemistä koholla ei voida pitää riittävänä merkintätapana sellaisilla vesialueilla, joilla harjoitetaan merkittävässä määrin vesiliikennettä. Useissa lausunnoissa korostettiin lisäksi monien pyydyskalastajien keskuudessa jo nykyisin omaksutun pyydyksen lippusalkomerkinnettä etuja vesiliikenneturvallisuuden näkökulmasta. Toisaalta, eräissä lausunnoissa tuotiin esille kohomerkinnettä edut pyydyskalastuksessa niiden ollessa käytännöllisiä, kestäviä ja riittävän suurikokoisia myös selvästi erottuvia. Esitetystä tarkistettiin siten, että pohjapyydysten ja pinnan läheisyyteen asetettavien pyydysten perusmerkinnäksi vesiliikennealueilla asetettiin lippusalkomerkinnettä kohovaihtoehtojen sijaan.

Esitystä tarkistettiin lisäksi joiltain osin koetta ja koulutusta koskevan sääntelyn osalta. Kokeen sisällön määritteli kalastusviranomaisen, eli maa- ja metsätalousministeriön ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kalatalouden vastualueet. Näin muodostetuista valtakunnallisesti käytettäväksi tulevista kysymyksistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valitsisi kulloinkin suoritettavaan kokeeseen tarvittavat kysymykset.

Lausuntojen edellyttämät muutokset valmisteltiin virkatyönä. Esitykseen tehtiin lausuntojen johdosta myös muita vähäisempiä tai teknisinä pidettäviä muutoksia. Tarkistettua esitystä ei lähetetty uudestaan lausunnoille, mutta tarkistuksista neuvoteltiin useiden lausunnonantajatahojen kanssa.

6. Voimaantulo

Tämän asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 5 päivänä huhtikuuta 2012.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin asetuksen mukaisen kalastusvalvojan koulutuksen ja kokeen järjestämiseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Seuraavassa esitetään perustelut niille säännösehdoituksille, joihin sisältyy edellä kohdassa 3 selostetut uuden aineellisen sisällön ehdotukset sekä säädösviittauksiin liittyvät teknisluonteiset muutosehdotukset.

- 16 § Pykälässä säädettäisiin seisovien ja kiinteiden pyydysten merkintävaatimuksista. Kalastusasetuksen (1116/1982) 6 §:n mukaan seisovalla pyydyksellä tarkoitetaan paikalleen pyyntiin laskettua kalanpyydystä, kuten verkkoa, pitkäsiimaa ja muuta koukupydydystä, rysää, katiskaa ja muuta sulkupydydystä, joka ei ole kiinteä. Kalastusasetuksen 5 §:n mukaan kiinteällä pyydyksellä tai kalastuslaitteella tarkoitetaan patoa tai muuta kalastukseen tarkoitettua pysyväisluonteista rakennelmaa. Kalastuslain 39 §:ssä mainitulla kiinteällä pyydyksellä tarkoitetaan myös isoarysää. Vastaavaa, vesi-

liikenneturvallisuutta sekä kiinteiden ja seisovien pyydysten koskemattomuutta turvaavaa kaikki edellä mainitut pyydykset kattavaa merkintävelvoitetta ei ole aikaisemmin sisällytynyt kalastuslakiin.

Pyydysten havaittavuudelle asetettaisiin tiukimmat vaatimukset 16 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuilla alueilla, joilla harjoitetaan vesiliikennettä. Vesiliikennealueita ovat ensisijaisesti vesiliikenneväylät, mutta suuri osa veneilystä tapahtuu merkittyjen väylien ulkopuolella ja väyliltä poiketaan helposti sivuun. Pyydyksen merkitsemiselle asetetut vaatimukset olisivat siten suurimmat kauppamerenkulun väylien, veneväylien, venereittien, purjehduskelpoisten vesialueiden ja muiden vesiliikenteen käyttämien alueiden yhdessä muodostamalla vesialueella. Näillä alueilla pyydykset tulisi merkitä vähintään 1,2 metriä vedenpinnan yläpuolelle ulottuvaan lippusalkoon kiinnitetyllä vähintään 20 senttimetriä korkealla ja leveällä neliön muotoisella lipulla. Voimassaolevan kalastusasetuksen 16 §:ssä tarkoitettu lippusalkumerkintä täyttäisi siten tämän yleisimmin käyttöön tulevan merkintätavan vaatimukset.

Alueilla, joilla vesiliikennettä ei oleellisesti harjoiteta, tai on erittäin epätodennäköistä, että pyydyksen asettamisesta aiheutuisi haittaa vesiliikenteelle tai muulle vesien käytölle, pyydykset tulisi merkitä 16 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti havaittavuuden osalta vähäisemmät vaatimukset täyttävällä merkillä kuin säännöksen 1 kohdan alueella. Kohdan 2 merkintää voisi käyttää esimerkiksi syrjäisillä lahtialueilla sekä pienehköillä järvillä ja lammilla. Lisäksi merkintätapaa voisi käyttää esimerkiksi rantojen, karien ja kasvillisuusvyöhykkeiden läheisyydessä sijaitsevilla alueilla, joilla pyydykset eivät yleensä haittaa muuta vesienkäyttöä. Nämä alueet sellaisenaan saattavat sijaita vesistöissä, joissa vesiliikennettä harjoitetaan ja myös lähellä vesiliikenneväyliä, mutta pyydyksen tarkempi sijoittelu esimerkiksi rannan, karin tai kasvillisuuden läheisyyteen tekee erittäin epätodennäköiseksi pyydyksen vesiliikenteelle aiheuttaman haitan tai vaaran. Kalastusvalvonnan mahdollistamiseksi myös näillä alueilla pyydysten merkinnälle kuitenkin asetettaisiin tietyt vähimmäisvaatimukset.

Jos pyydykset asetetaan pyyntiin alle 1,5 metrin syvyyteen (pinnan läheisyyteen) alueelle, jossa harjoitetaan vesiliikennettä, tulisi ehdotuksen 16 §:n 2 momentin mukaan pyydykset merkitä yhden lipun sijasta kahdella päällekkäisellä lipulla. Merkinnällä on tarkoitus parantaa veneilijöiden ja muun vesiliikenteen mahdollisuuksia erottaa pinnan läheisyyteen asetetut pyydykset yleisimmin käytettävillä veneillä yliajettavista pyydyksistä. Jos pinnan läheisyyteen asetettujen pyydysten pituus ylittää 120 metriä, ne tulisi, pyydysten sijainnin havaitsemisen helpottamiseksi, merkitä lisäksi pyydyksen suuntaa osoittavilla välikohilla.

Rapumerrat ovat kooltaan usein niin pieniä ja sijoitettu sellaiselle alueelle, että ne eivät aiheuta minkäänlaista haittaa muulle vesienkäytölle. Tästä syystä ehdotuksen 16 §:n 2 momentissa esitetään säädettäväksi, että rapumerrat voisi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuilla alueilla merkitä vähintään 5 senttimetriä vedenpinnasta ulottuvala koholla.

Pyydysten vesiliikenteelle aiheuttaman tarpeettoman haitan ehkäisemiseksi pyydysten merkintään käytettävien, kohot ja lippusalot pyydykseen yhdistävien köysien olisi 16 §:n 3 momentin mukaan oltava uppoavia, tai ne olisi varustettava painoin. Lisäksi hämäränäkyvyyden parantamiseksi erityisesti vesiliikenteen käyttämällä vesialueilla, sekä talvisin moottorikelkkailuun käytettävillä jääalueilla, pyydysten mer-

kintään käytettävät lippu- ja merkkisalot olisi vesiliikenteen käyttämällä alueilla (16 § 1 mom. 1 kohta) sekä talvisin jäältä kalastettaessa (16 § 1 mom. 3 kohta) varustettava heijastimin. Pyydysten havaitsemisen parantamiseksi 16 §:n 3 momentissa säädettäisiin lisäksi, ettei pyydysten merkinnässä voisi käyttää täysin läpinäkyvästä materiaalista valmistettuja kohoja.

- 16 a § Ehdotetun uuden 16 §:n mukaiset pyydysten merkintätavat eivät vesiliikenteen kannalta sellaisenaan takaa pyydysten riittävää vesialuekohtaista merkintää tilanteissa, joissa pyydys yksin tai yhteen liitettynä muiden pyydysten kanssa muodostaa pitkän tai laajan kokonaisuuden. Pituudeltaan yli 10 metriä olevat pyydykset ja pyydyskokonaisuudet ehdotetaan siksi 16 a §:n mukaisesti merkittäväksi pyydykseltä 16 §:ssä kulloinkin edellytettävällä merkinnällä pyydyksen molemmista päistä. Monihaaraisten pyydysten osalta merkintävaatimus koskisi pyydyksen kaikkia haaroja.
- 16 b § Säännös sisältäisi tarkemman määrittelyn siitä, miten kalastuslain 33 §:n 2 momentissa edellytetyt pyydyksen asettajan nimi- ja yhteystiedot sekä kalastusoikeuden osoittava merkki on pyydyksen yhteyteen liitettävä. Säännöksen mukaisesti nimi- ja yhteystiedot sekä kalastusoikeuden osoittava merkki tulisi kiinnittää pyydyksen kohon, lippusalon tai merkkisalun yhteyteen. Käytännössä merkit voisi siten kiinnittää esimerkiksi kohoan, lippusalkoon tai merkkisalkoon erillisellä köydellä, tai kohon, lippusalon tai merkkisalon pyydykseen yhdistäviin köysiin.
- 16 c § Kalastuslain 39 §:n selvää merkkiä koskeva sääntely perustuu yleiskalastusoikeuksien rajoittamiselle tiettyjen pyydysten läheisyydessä, eikä niinkään kalastuksen vesiliikenteelle mahdollisesti aiheuttamaan haittaan (HE 214/1980, s.17). Tätä lähtökohdasta on tarkoitus korostaa jatkossa nykyistä selkeämmin. Kalastusasetukseen esitettävän 16 §:n 2 momentin tarkoituksena olisi säännellä pyydysten merkintää tilanteissa, joissa ne on asetettu lähemmäksi kuin 1,5 metriä veden pintaa. Kalastuslain 8 §:n nojalla sallittujen kalastustapojen, esimerkiksi uistelun, harjoittaminen liian lähellä pinnan läheisyyteen asetettuja pyydyksiä, ei ole hyvän kalastustavan mukaista. Kalastusasetuksen 16 §:stä lisäksi poistettaisiin viittaus kalastuslain 39 §:ään, jolloin kalastuslain 39 §:n maininta selvästä merkistä jäisi ilman asetuksessa olevaa tarkempaa määrittelyä. Näistä syistä kalastusasetukseen esitetään lisättäväksi uudeksi 16 c §:ksi säännös, jossa määriteltäisiin kalastuslain 39 §:n selvällä merkillä tarkoitettavan kalastusasetuksen 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua pinnan läheisyyteen asetetun pyydyksen merkintää.
- 16 d § Merialueella 12 merimailin ulkopuolella peruslinjasta mitattuna toimivan ammattikalastajan tulee käyttää merkintänä pyydyksissään neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 sekä sen täytäntöönpanemiseksi annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 404/2011 mukaista poijumerkintää (EU-vaatimukset). Kalastusasetukseen nyt esitettävät pyydysten merkintää koskevat vaatimukset ja edellä mainitut EU-vaatimukset eivät olisi keskenään täysin yhdenmukaiset sellaisten ammattikalastajien osalta, jotka kalastavat 12 merimailin ulkopuolella peruslinjasta mitattuna, joten kyseiset ammattikalastajat joutuisivat tietyiltä osin asettamaan pyydyksiinsä sekä kansalliset, että EU-vaatimukset täyttävät pyydysmerkit. Tämän epäkohdan poistamiseksi kansallisten pyydysmerkintävaatimusten osalta esitetään 16 d §:ssä säädettäväksi poikkeus, jolla kansallinen merkintävelvollisuus poistetaan 12 merimailin ulkopuolella toimivilta ammattikalastajilta ja hyväksytään tällä alueella noudatettava EU-vaatimukset täyttävä merkintä riittäväksi pyydysten merkinnäksi.

- 30 § Kalastusasetuksen 30 §:ssä säädetään kalastuslain 73 §:n 1 momentin 4) ja 5) kohdassa tarkoitetuista ammattikalastajajärjestöistä ja virkistyskalastajia edustavista järjestöistä, joilla on oikeus lähettää edustajia kalastusalueen kokoukseen. Kalastuslain 73 §:ää muutettiin vuonna 2009 (522/2009) siten, että sen 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa 1 momentin 4) ja 5) kohdassa tarkoitettujen järjestöjen luettelon enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Tämän muutoksen yhteydessä kalastusasetuksen 30 § jäi kuitenkin voimaan entisessä muodossaan. Vuodesta 2009 alkaen maa- ja metsätalousministeriö on siten erillisellä, kalastusasetuksen sanamuodon kanssa ristiriitaisella päätöksellä määrännyt niistä järjestöistä, jotka ovat kalastuslain 73 §:n 1 momentin mukaisesti oikeutettuja lähettämään edustajan kalastusalueen kokoukseen. Lainsäädännöllisen tilanteen selkiyttämiseksi esitetään, että kalastusasetuksen 30 § kumotaan, ja että kalastuslain 73 §:n 1 momentin kohtien 4) ja 5) mukaiset järjestöt määräytyvät jatkossa maa- ja metsätalousministeriön kalastuslain 73 §:n 2 momentin nojalla asiasta erikseen tekemän päätöksen mukaisesti.
- 47 § Pykälässä säädettäisiin niistä koulutus- ja opintoaiheista, joiden riittävä hallinta ja tuntemus katsotaan edellytykseksi hoitaa kalastuksenvalvontatehtävää. Kalastuksenvalvontatehtävissä toimimisen kannalta keskeistä on kalastuslainsäädännön sekä hallintotehtävien hoitamista koskevan lainsäädännön tuntemus. Koulutuksessa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota kalastuksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Lisäksi koulutukseen tulisi sisällyttää opetusaiheita, jotka liittyvät asiakaspalvelutehtävään sekä myös laajemmin kalastuksenvalvonnan toimikenttään, kuten kalastuksenvalvojen ja muiden kalastuksenvalvontaa suorittavien viranomaisten yhteistoimintaan.
- 48 § Tarkentavat säännökset kalastuksenvalvojan kokeen muodosta ja sisältövaatimuksista olisivat asetuksen 48 §:ssä. Koe tulisi järjestää kirjallisena, ja sen olisi sisällettävä kysymyksiä kaikista kalastuksenvalvojan koulutuksen opintoaiheista. Suoritettavan kokeen sisällön määritteli kalatalousviranomainen. Käytännössä suoritettavan kokeen sisältö määräytyisi siten, että maa- ja metsätalousministeriö yhdessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa laatisi ennalta sovitun määrän valtakunnallisesti käytettäväksi tulevia kysymyksiä kalastuksenvalvojan koulutuksen eri aihealueista. Näistä ennalta laadituista kysymyksistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valitsisi kulloinkin suoritettavaan kokeeseen tarvittavan määrän kysymyksiä.
- 49 § Kalastusasetuksen 48 §:ään sisältyvä sääntely poliisin toiminnasta sen saatua kalastuslain 102 §:n mukaisen ilmoituksen talteenotosta, sekä asetuksen 49 §:n sääntely talteen otetun tavaran myynnistä yhdistettäisiin asetuksen 49 §:ään. Säännöksestä poistettaisiin lisäksi maininnat talteen otetusta kulkuvälineestä, sillä 1.4.2012 voimaan tulleiden kalastuslain säännösten mukaan kulkuvälineen talteen ottaminen ei enää ole mahdollista.
- 50 § Kalastusasetuksen 50 §:ssä säännellään voimassaolevan kalastuslain 102 §:n 2 momentin mukaisen lunastusmaksun suuruudesta. Lunastusmaksua koskeva sääntely poistui kalastuslaista uuden 102 §:n tultua voimaan 1.4.2012. Lunastusmaksun suuruudesta säätäminen käy näin ollen tarpeettomaksi ja kalastusasetuksen 50 § esitetään kumottavaksi.

